

Rapportage interviews met stakeholders

Rapport

Evaluatie JOGG Zwijndrecht 2021-2023

1 maart 2022

Rosanne Zwaan

Evelien van Zwanenburg

Inhoudsopgave

1	Achtergrond	3
2	Leeswijzer	4
3	Resultaten	5
3.1	Gedeeld eigenaarschap	5
3.1.1	Gedeeld eigenaarschap met de doelgroep	5
3.1.2	Gedeeld eigenaarschap met partners	6
3.2	Verbinding preventie en zorg	8
3.3	Publiek-private samenwerking	11
3.4	Samenwerking met partners in de aanpak	12
3.4.1	Successen in de samenwerking	12
3.4.2	Uitdagingen en kansen voor samenwerking	12
3.5	JOGG leefstijl thema's	14
3.5.1	Bewegen	14
3.5.2	Voeding.....	14
3.6	Borging van de JOGG aanpak	15
4	Conclusies en aanbevelingen	16
4.1	De kracht van JOGG Zwijndrecht	16
4.2	De uitdagingen en aanbevelingen voor JOGG Zwijndrecht	16

1 Achtergrond

Op 3 september 2013 is de gemeente Zwijndrecht een samenwerking aangegaan met JOGG (voorheen Jongeren Op Gezond Gewicht, tegenwoordig 'JOGG. Gezonde jeugd, gezonde toekomst', met de slogan Samen maken we gezond gewoon'), met als doel om het hoge aantal kinderen met overgewicht in de gemeente Zwijndrecht te verminderen. Net als in de rest van Nederland bleek overgewicht bij kinderen en jongeren ook in Zwijndrecht een groot probleem. Het overgewicht onder kinderen en jongeren in Zwijndrecht was ook hoger dan in de rest van regio Zuid-Holland Zuid.

Start derde periode JOGG Zwijndrecht in 2021

Inmiddels is in 2021 is een derde periode JOGG Zwijndrecht van start gegaan. Ondanks alle inspanningen is het percentage overgewicht onder kinderen en jongeren in Zwijndrecht nog steeds te hoog. Daarnaast is er in Zwijndrecht veel armoede; bekend is dat armoede gezondheid in de weg staat. Daarmee heeft gemeente Zwijndrecht te maken met een fors maatschappelijk probleem, zoals ook beschreven in het raadsprogramma en het Deltaplan Armoede.

Interviews om meer inzicht te krijgen in de rol van JOGG-partners

Ook in de derde periode wordt daarom volop ingezet op de 5 JOGG-pijlers¹. In het kader van JOGG-pijler 2 (Publiek-Private Samenwerking), JOGG-pijler 3 (gedeeld eigenaarschap) en JOGG-pijler 4 (verbinding preventie en zorg) zijn daarom interviews afgenomen met belangrijke stakeholders. Dit met als doel om inzicht te krijgen in de betrokkenheid van hun organisaties bij JOGG Zwijndrecht en de rol die stakeholders voor zichzelf zien bij het verbeteren van de leefstijl van kinderen en jongeren. Daarnaast zijn stakeholders gevraagd hoe zij aankijken tegen de JOGG leefstijlonderwerpen, samenwerking binnen en borging van de aanpak.

Zowel huidige als potentiële partners zijn geïnterviewd

Enerzijds zijn partners die al een belangrijke rol hebben bij het verbeteren van de gezonde leefstijl van kinderen en jongeren geïnterviewd. Hen is gevraagd wat succesfactoren zijn en welke ideeën zij hebben om andere stakeholders en partners te betrekken. Anderzijds zijn stakeholders en doelgroepen geïnterviewd die nog niet of nauwelijks betrokken zijn en waarvan de betrokkenheid kan worden vergroot, om inzicht te krijgen in welke belemmeringen zij zien en wat hierin hun behoefte is.

Interviews zijn afgenomen met:

1. JOGG-regisseur
2. Toppie sportcoach
3. Beleidsadviseur sociaal domein, opdrachtgever ketenaanpak
4. Diëtiste betrokken bij JOGG
5. Projectleider ketenaanpak Jong JGZ
6. Jongerenwerker Diverz
7. Jeugdteam professional van Viverra Sociaal Wijkteam Zwijndrecht
8. Contactpersoon van Het Theaterhuis in Zwijndrecht
9. Adviseur Groen en Spelen gemeente Zwijndrecht
10. Kinderarts Albert Schweitzer Ziekenhuis

¹ Plan van Aanpak JOGG Zwijndrecht 2021-2022. Samen maken we gezond gewoon.

2 Leeswijzer

Coronacrisis beïnvloedt veel aspecten van de JOGG-aanpak

De coronacrisis heeft grote consequenties voor de JOGG-aanpak. Door de maatregelen zijn activiteiten en sommige samenwerkingen stil komen te liggen. Scholen moesten regelmatig de deuren sluiten of online lesgeven. Verenigingen zijn leden verloren, waardoor zij minder kinderen bereiken. Partners kregen extra taken, waardoor prioriteiten zijn veranderd. Als gevolg hiervan hebben de organisaties soms minder capaciteit beschikbaar om aan JOGG-doelen te werken. De resultaten van de stakeholder-interviews dienen daarom te worden gelezen met deze context in gedachten.

Resultaten waar mogelijk ingedeeld onder JOGG-pijlers

De JOGG-aanpak omvat een breed scala aan onderwerpen en doelen. Gekozen is om in de resultatensectie zoveel als mogelijk de indeling van de JOGG-pijlers aan te houden. De eerste paragraaf, '**Gedeeld eigenaarschap**', gaat in op de betrokkenheid van ouders, scholen, sportverenigingen, de Toppie sportcoaches, welzijnsorganisatie Divers en de afdeling realisatie van gemeente Zwijndrecht bij JOGG. Onder '**Verbinding preventie en zorg**' valt de betrokkenheid van de zorgpartners zoals fysiotherapeuten, de diëtiste, huisartsen, Vivera Sociaal Wijkteam en de kinderarts. Ook Jong JGZ met de gezinsgerichte ketenaanpak valt hieronder. In de paragraaf '**Publiek-private samenwerking**' wordt vervolgens ingegaan op bestaande partners als het Theaterhuis Drechtsteden, maar ook op kansen voor samenwerking met nieuwe partijen.

Resultaten overkoepelend voor JOGG-pijlers in aparte paragrafen

Samenwerking met partners in de aanpak is een overkoepelend thema dat bovenstaande JOGG-pijlers raakt. De successen en kansen van deze samenwerking worden beschreven in de paragraaf '**Samenwerking met partners in de aanpak**'. Vervolgens wordt onder '**JOGG leefstijl thema's**' beschreven hoe partners aankijken tegen de uitdagingen en kansen in het verbeteren van leefstijl onder de doelgroep. Ten slotte wordt onder '**Borging van de aanpak**' ingegaan op borging van inzet voor JOGG binnen de partnerorganisaties en de realisatie van een duurzame verandering in leefstijl.

3 Resultaten

3.1 Gedeeld eigenaarschap²

Gedeeld eigenaarschap²

Effectieve gedragsverandering bereiken kan alleen door goed bij de (eind)doelgroep aan te sluiten, hen te betrekken en elkaar te versterken, ieder vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid.

Met het gedachtengoed Gedeeld Eigenaarschap geef je als JOGG-professional samen met bewoners, organisaties, (collega) professionals, sleutelpersonen, ouders én jongeren de aanpak vorm. Door vanaf het begin als JOGG-professional samen op te trekken, wordt toegewerkt naar Gedeeld Eigenaarschap.

3.1.1 Gedeeld eigenaarschap met de doelgroep

Doelgroep JOGG Zwijndrecht gelijk gebleven

De doelgroep die volgens partners de meeste aandacht behoeft, komt overeen met de initiële doelgroep van JOGG. Genoemd wordt de jonge jeugd in de wijken Noord en Kort Ambacht, waar sommige kinderen zonder ontbijt naar school gaan en te weinig sporten veel voorkomt. Ook de lage SES, taalbegrip en culturele aspecten spelen een rol. Zo bepaalt cultuur in sommige gevallen dat een hoger gewicht als mooi wordt gezien. *'Dat is ook wel het beeld vanuit de cultuur, dat betekent wel dat je eten kan kopen dus dat je het financieel goed hebt'.*

Betere ouderbetrokkenheid vraagt om positieve, laagdrempelige aanpak

Ouderbetrokkenheid is een belangrijk doel voor de derde JOGG-periode. Ook de partners zien het belang van dit thema: *'Je kan het overal aanbieden, maar als de ouders het niet mee pakken dan...'* Volgens partners helpt het om de JOGG-thema's te integreren met andere onderwerpen of activiteiten zoals een ouderavond. Op die manier hoeven ouders niet apart hiervoor te komen. *'Want als je iets organiseert bijvoorbeeld in een wijkgebouw, ja, dan is mijn ervaring dat eigenlijk niks tot bijna niks op af komt.'* Door coronamaatregelen zijn dergelijke initiatieven nog bijna niet van de grond gekomen.

In de benadering van ouders is het belangrijk om te voorkomen dat ouders het gevoel krijgen 'het fout te doen' en juist te focussen op de voordelen van een gezonde leefstijl, zoals beter in je vel zitten en betere school- of sportprestaties. Om de ideeën voor een verbeterde ouderbetrokkenheid te toetsen is het belangrijk om hierover met ouders in gesprek te gaan. Hiermee kan meer inzicht worden verkregen in manieren om in benadering van ouders beter aan te sluiten op de behoeften.

Voor ouderbetrokkenheid op individueel niveau is een gevoel van urgentie nodig

Op individueel niveau is het belangrijk dat ouders inzien dat er een probleem is. Dat kan zijn dat overgewicht de gezondheid van hun kind in gevaar brengt, maar ook dat een kind niet mee kan komen in de gymles of wordt gepest. Zonder deze bewustwording is het lastig om een ingang te vinden bij ouders. Als het gevoel van urgentie ontbreekt, zal het ook minder makkelijk zijn om ouders en hun kind(eren) te betrekken bij een interventie als de gezinsgerichte ketenaanpak (zie §3.2). Het doel van deze ketenaanpak is om een duurzame verandering te realiseren in de leefstijl van het kind met overgewicht en het bijbehorende gezin, door effectieve begeleiding en ondersteuning en passende zorg te bieden.

² <https://wiki.jogg.nl/wiki/jogg-aanpak/gedeeld-eigenaarschap>

Bewustwording bij ouders op de lange termijn door herhaling van de boodschap

Kleine stapjes helpen in de bewustwording van ouders. Een voorbeeld hiervan is kinderen die thuis enthousiast vertellen over voedingsvoorlichting op school, of gebruik maken van nieuwsbrieven van school om leefstijlonderwerpen onder de aandacht te brengen. Ook het traktatieboekje, waar door ouders wisselend op werd gereageerd, heeft sommige ouders toch op ideeën gebracht of bewuster gemaakt.

Inzet van rolmodellen helpt om ouders en kinderen beter te bereiken

Het belang van rolmodellen in de JOGG-aanpak, op plekken waar kinderen en ouders vaak komen, werd door veel partners genoemd. Dit kan op verschillende manieren worden vormgegeven, zoals een bekend persoon of een sporter. Voor de kinderen zijn de Toppies heel zichtbaar en hebben zij een voorbeeldfunctie: *'Ik bedoel, die zijn populair. Als zij met een bidon water rondlopen, ja, dan gaan die kinderen ook eerder over op water weet je wel.'* Ook voor het aanspreken van ouders kan de inzet van een rolmodel helpen. Zo zegt de jongerenwerker van Diverz: *'Hoe kan je voeding leuk en lekker maken en toch gezond en betaalbaar? En dan merk je toch ook wel dat als je ergens begint, dus als je begint met vrijwilligers, mensen die toch een soort van een rolmodel positie hebben binnen de wijk, als je die kan blijven triggeren met dit soort onderwerpen dat ze het vanzelf ook wel weer gaan uitdragen naar andere bewoners in de wijk'.* Dit geldt zeker ook voor doelgroepen die relatief moeilijk te bereiken zijn, bijvoorbeeld mensen die niet standaard naar voorlichting komen omdat zij de taal niet machtig zijn of zich hierdoor niet aangesproken voelen.

Met sociale media kan de doelgroep nog beter worden bereikt

Sociale media bieden nog veel kansen om kinderen en ouders te bereiken. Op dit moment wordt af en toe iets op sociale media gezet op initiatief van bijvoorbeeld de JOGG-regisseur of de Toppie sportcoach. Door het betrekken van een communicatie adviseur die een goede strategie opzet voor structurele inzet op sociale media kan de doelgroep hier nog beter mee bereikt worden.

3.1.2 Gedeeld eigenaarschap met partners

Scholen – ondersteuning met duidelijke structuur en concreet aanbod slaat aan

Als het gaat om gezondheid, blijft de rol van de scholen cruciaal. Doordat scholen steeds meer zorgtaken krijgen en door de coronamaatregelen lopen de scholen aan tegen een gebrek aan tijd en capaciteit die hen belemmert om in te zetten op gezondheid. Uit de interviews blijkt dat er vanuit scholen wisselend gereageerd wordt op het initiatief om een doorgaande lijn te creëren. Met de doorgaande lijn wordt bedoeld dat de initiatieven die in de kinderopvang zijn ingezet op gebied van gezonde leefstijl, zoals water drinken, gezonde tussendoortjes en voldoende bewegen, op de basisscholen worden voortgezet.

Vanuit partners zijn er initiatieven om kinderen, ondanks gebrek aan capaciteit vanuit de school, toch via school te bereiken. Om meer jongeren te bereiken met het thema gezonde leefstijl is welzijnsorganisatie Diverz (zie volgende kopje), naast de eigen activiteiten op locaties en op straat, wekelijks aanwezig op alle voortgezet onderwijs scholen. Hier geven zij voorlichting en begeleiding aan leerlingen op verschillende thema's. De Toppie sportcoach geeft aan dat het helpt om met een concreet voorstel te komen waar de scholen aan kunnen meedoen, in plaats van de scholen zelf eerst te vragen naar hun wensen of voorkeuren. Een voorstel kan vervolgens altijd nog naar wens worden aangepast.

Ook vanuit Jong JGZ wordt vermeld dat een aanbod om mee te denken vaak wordt gewaardeerd, omdat het de druk op scholen in begeleiding, signalering en verwijzing wat

kan verlichten. Daarbij is het voor scholen soms lastig om overzicht te houden op wie waarvoor te benaderen is. *'Dan merk je dat sommige scholen toch moeite hebben met waar zij wel of niet terecht kunnen en soms niet eens die stap zetten om dat na te vragen want dat is dan al teveel moeite.'* Jong JGZ zet daarom sinds twee jaar schoolambassadeurs in, die op vaste momenten in het jaar in gesprek gaan met de school over wat er speelt. Dat kan gaan over thema's als digitale media, leefstijl of pestgedrag. Vervolgens kan bijvoorbeeld de gezondheidsbevorderaar van de GGD gericht worden ingezet om te adviseren op een bepaald thema.

Welzijnsorganisatie Diverz – meer prioriteit voor gezondheid sinds coronacrisis

Een relatief nieuwe partner is Diverz, de welzijnsorganisatie die actief is in Zwijndrecht. De betrokkenheid van Diverz bij JOGG Zwijndrecht is de afgelopen jaren groter geworden. In het interview geven zij aan onder invloed van de coronacrisis extra aandacht te besteden aan een gezonde leefstijl. De normale (inloop)activiteiten konden geen doorgang meer vinden, waardoor bijvoorbeeld ruimte ontstond om buiten sportactiviteiten te organiseren. Hiermee spelen zij in op signalen dat de fysieke en mentale gezondheid van inwoners achteruit gaat en wordt ingezet op het versterken van de weerstand. Bij het stimuleren van een gezonde leefstijl onder inwoners ontvangen zij ondersteuning van Team:Fit en de GGD ZHZ. Zo kijkt Team:Fit mee naar het kantineaanbod en kijkt de adviseur gezondheidsbevordering van de GGD ZHZ mee naar het plan en of daar erkende interventies aan gekoppeld kunnen worden. Dit wordt als zeer positief ervaren, doordat de te nemen stappen concreet, simpel en haalbaar zijn.

Sportverenigingen – betrokkenheid wordt belemmerd door financiën en capaciteit

Het is lastig om sportverenigingen te betrekken bij de JOGG-aanpak. Dit heeft te maken met het feit dat zij veelal draaien op vrijwilligers om de barbezetting en de trainingen te draaien, wat al een uitdaging met zich meebrengt. Naast handhaving van coronamaatregelen is er daardoor vaak weinig capaciteit om aan de JOGG-doelen 'gezonde voeding' en 'water drinken' te werken. Daarnaast is het implementeren van een gezonde kantine voor verenigingen een financiële uitdaging, aangezien ongezonde producten als friet en frisdrank goed verkopen en dus bijdragen aan het bestaan van de vereniging. Dit kan te maken hebben met het beeld dat bij veel mensen leeft waarin iets lekkers een beloning is voor een sportprestatie. De Toppie sportcoach geeft aan dat het zou kunnen helpen om de sportverenigingen te stimuleren om kleine stapjes te zetten. Een voorbeeld hiervan is het aanbieden van gezonde producten in de kantine als aanvulling op het bestaande aanbod, waarbij de vereniging vervolgens ook wordt beloond voor de kleine stap in de goede richting. Team:Fit kan hierin meedenken.

Toppie sportcoaches – actief in het breed verspreiden van de JOGG boodschap

De Toppie sportcoaches zijn al sinds het begin betrokken bij JOGG Zwijndrecht. Zij organiseren acties, evenementen en activiteiten, vaak in samenwerking met scholen en sportverenigingen. Zij vervullen een actieve rol in de JOGG-aanpak door veel contact te hebben met betrokken partijen en zich in te zetten voor zichtbaarheid van JOGG binnen de gemeente. Zo halen zij op wat er speelt op het gebied van leefstijl en waar de kansen liggen. Sinds kort is er ook een sportcoach voor 13+ actief om ook de wat oudere jeugd te stimuleren om in beweging te komen, voornamelijk door sport- en cultuuraanbod vanuit lokale aanbieders onder de aandacht te brengen.

Afdeling realisatie gemeente Zwijndrecht – aandacht voor bewegen door buitenspelen

Naast de sociale omgeving waar een kind zich in bevindt, beïnvloedt ook de fysieke omgeving de gezondheid. De adviseur Groen en Spelen geeft aan dat leefstijl van inwoners ook bij de werkzaamheden van de afdeling Realisatie een rol speelt. Voor jonge inwoners is de afstand naar speelplekken hierin van belang, om hen de mogelijkheid te

bieden om dichtbij huis buiten in beweging te zijn. Over het algemeen is dit in Zwijndrecht in orde. Het speelaanbod in de wijk Noord is echter een stuk minder vergeleken met de andere wijken. Aangegeven wordt dat hier over het algemeen ook meer wordt 'gehangen' in de buurt en kinderen in deze buurt minder actief zijn. Opvallend is dat juist deze wijk ook één van de aandachtswijken van JOGG is. Daartegenover staat dat er wel aandacht is voor het verbeteren van de situatie in Noord. In Kort Ambacht, een andere JOGG-aandachtswijk, is de afgelopen jaren meer aandacht besteedt aan de speelplekken waardoor dit nu op orde is.

De werkzaamheden aan de speelvoorzieningen worden uitgevoerd op basis van het Speelruimteplan, wat een een streefbeeld bevat voor de speelvoorzieningen in Zwijndrecht, voor kinderen (0 t/m 5 jaar), jeugdigen (6 t/m 11 jaar) en jongeren (12 t/m 18 jaar). Dit plan is opgesteld na inventarisatie van de locaties en de staat van speeltuinen in Zwijndrecht in 2017. In de uitvoering van het plan is er nog veel ruimte om invulling te geven aan de plannen, waarbij participatie van inwoners een grote rol speelt. Zo ontvangen buurtbewoners een brief waarna zij wensen kunnen doorgeven voor een speelplek en kunnen zij op ontwerpen stemmen. Vóór corona werd dit ook wel gedaan door een aantal dagen op de speelplek aanwezig te zijn en in gesprek te gaan met bezoekers. Het opzoeken van de verbinding kan mogelijk kansen opleveren voor JOGG, door bijvoorbeeld de behoefte op het thema bewegen toe te voegen aan de inventarisatie onder bewoners.

Ondanks dat leefstijl wel een rol speelt in de plannen voor de buitenruimte, is er geen directe samenwerking met JOGG. Wel is team Realisatie aangehaakt bij het sportbeleid, waardoor zij wel betrokken raken bij JOGG-onderwerpen. Vanuit het sportakkoord is daarnaast vraag naar meer beweegroutes in Zwijndrecht. Op dit moment wordt gewerkt aan het realiseren van een kidsbeweegroute bij de Hooge Nesse.

3.2 Verbinding preventie en zorg³

Verbinding preventie en zorg³

Eén van de voorwaarden voor het slagen van de JOGG-aanpak is Verbinding Preventie en Zorg (VPZ). Deze pijler gaat over samenwerking en afstemming tussen professionals op de vier preventieniveaus.

Bij Verbinding Preventie en Zorg (VPZ) staat de verbinding tussen het zorg- en sociaal domein centraal. Deze verbinding draait om inventarisatie, samenwerking en (beleids)afstemming tussen professionals en organisaties in het werkveld, die op alle preventieniveaus actief zijn. Van collectief tot individueel.

Fysiotherapeut - meer betrekken voor signalering en begeleiding

De wens om fysiotherapeuten meer te betrekken in de aanpak is door meerdere partners uitgesproken. De rol van de fysio is volgens hen signalering en het zou mooi zijn als zij kinderen doorverwijzen naar passend beweegaanbod. Daarnaast zouden zij nog vaker kunnen worden ingezet bij problemen op het gebied van motoriek, waarbij gebruik kan worden gemaakt van vergoeding door de zorgverzekering. Ook in de uitvoering van de gecombineerde leefstijlinterventie (GLI) kan de fysiotherapeut worden ingezet. Hierbij moet wel vermeld worden dat de GLI voor kinderen nog niet in het basispakket van de zorgverzekering zit, voor volwassenen is dit al wel het geval. Vanaf 1 januari 2023 zullen

³ <https://wiki.jogg.nl/wiki/jogg-aanpak/verbinding-preventie-en-zorg>

bepaalde onderdelen van de aanpak voor kinderen met overgewicht wel worden vergoed op grond van de Zorgverzekeringswet.

Recent heeft zich een werkgroep van fysiotherapeuten gevormd, zij organiseren naar aanleiding van het sportakkoord en –platform gratis inloopsprekken. Dit is ontstaan vanuit de gedachte dat mensen door het lange stilzitten tijdens de coronacrisis gevoelig zijn voor blessures. De volgende stap is om mensen toe te leiden naar passend sportaanbod. Deze samenwerking van fysiotherapeuten biedt potentie voor een link met de JOGG-aanpak, bijvoorbeeld wanneer zij zich, naar aanleiding van de uitkomsten van de MQ-scans die sinds dit schooljaar op basisscholen worden uitgevoerd, zouden inzetten om de motoriek van kinderen te verbeteren.

Diëtist – voedingsvoorlichting in de praktijk en op scholen

De bij JOGG Zwijndrecht betrokken diëtiste heeft een eigen praktijk waar zij zich sinds vier jaar voornamelijk richt op kinderen, jongeren en gezinnen. Zij werkt mee aan de JOGG-doelstellingen door voorlichtingsworkshops te geven op scholen en met hen mee te denken over bijvoorbeeld een gezond traktatiebeleid. Door de individuele begeleiding die zij biedt, kan zij vragen die vaak in de praktijk gesteld worden ook meenemen in voorlichting aan ouders die niet bij een diëtist komen. Wanneer bepaalde thema's vaak worden besproken met ouders van kinderen die naar dezelfde school gaan, wordt in overleg met de JOGG-regisseur contact gelegd met de school om hierover in gesprek te gaan.

Voor de toekomst ziet de diëtiste kansen in de samenwerking met voedingscoaches die aangesloten zijn bij het sportakkoord, zodat zij samen op meer scholen voorlichting kunnen geven. Dit geldt voor basisscholen, maar ook op middelbare scholen valt nog veel winst te behalen qua voorlichting over voeding. Op middelbare scholen komt het vaak voor dat leerlingen niet ontbijten of tussendoor ongezonde voeding kopen bij de supermarkt om de hoek. Bewezen is dat een ongezond voedingspatroon een negatief effect heeft op de schoolprestaties.

Huisartsen - voorzichtige vooruitgang in betrokkenheid van en verbinding met huisarts

Ook de rol van de huisarts werd door partners benadrukt. Met hen is een samenwerkingsagenda opgesteld, waarin zowel huisartsen als het sociaal domein zijn betrokken. In het kader hiervan is met de huisartsen over hun rol gesproken. Het vinden van een ingang om het onderwerp overgewicht bespreekbaar te maken bij kinderen die zich met een niet-leefstijl gerelateerde vraag bij de huisarts melden, is een uitdaging voor huisartsen. Winst kan worden behaald wanneer de huisarts, naast doorverwijzing naar medische professionals, ook vaker doorverwijst naar het wijkteam. Daar kan vervolgens breed worden gekeken naar wat het gezin nodig heeft, bijvoorbeeld opvoedondersteuning.

Vivera Sociaal Wijkteam – inzicht in aanbod en mogelijkheden kan aandacht voor leefstijl vergroten

De jeugdteamprofessional van Vivera Sociaal Wijkteam geeft aan dat binnen de organisatie nog niet veel aandacht is voor leefstijl bij de begeleiding van gezinnen. In de casussen speelt vaak problematiek rond huiselijk geweld, vechtscheidingen en armoede. Hierdoor hebben ouders geen ruimte om met leefstijl bezig te zijn en dit heeft ook bij collega's van Vivera geen prioriteit. Wel geeft de jeugdteamprofessional aan dat de centrale zorgverlener zich tijdens een vergadering heeft voorgesteld, waarna deze bij een aantal casussen betrokken is geweest waarin overgewicht bij kinderen speelde. Doordat het contact tussen de disciplines was gelegd, was de stap naar het betrekken van de centrale zorgverlener sneller gezet.

Dit is een voorbeeld van hoe het inzichtelijk maken van het beschikbare aanbod op het gebied van leefstijl voor kinderen in de gemeente het wijkteam helpt om met leefstijl aan de slag te gaan. Andere voorbeelden die werden genoemd zijn inzicht in het aanbod van activiteiten, beschikbaarheid van materialen zoals een glossy met tips of het voorhanden zijn van contactgegevens van andere professionals zoals de diëtist of jeugdverpleegkundige. Zo is duidelijker wat de mogelijkheden zijn om met een gezin aan doelen op het gebied van leefstijl te werken. Daarnaast helpt dit om aandacht voor het onderwerp te vragen, waardoor professionals van het wijkteam alerter worden op het thema leefstijl.

Jong JGZ – inzet ketenaanpak en schoolambassadeurs voor gezonde leefstijl kinderen

Jong JGZ is sinds de start van JOGG Zwijndrecht als partner betrokken bij de aanpak. Op scholen focussen zij zich vanuit hun de jeugdgezondheidstaken op de gezondheid van het individuele kind, waardoor zij op scholen in contact komen met leerkrachten, mentoren en andere professionals. Daarnaast worden jeugdverpleegkundigen ook als schoolambassadeur ingezet op de scholen. Hiermee wordt ingespeeld op de behoefte van scholen om met JGZ in gesprek te gaan en advies te krijgen over thema's die in breder perspectief spelen, zoals digitale media, gezonde leefstijl en pestgedrag. Door betrokkenheid bij JOGG besteedt Jong JGZ in contact met de scholen extra aandacht aan de JOGG-thema's, in samenwerking met de Gezonde School ambassadeur van de GGD ZHZ. Een voorbeeld hiervan was het extra onder de aandacht brengen van het thema 'water drinken', door het uitdelen van informatiemateriaal uitdelen en door het thema in contact met ouders te benoemen.

In 2020 is de 'gezinsgerichte ketenaanpak kinderen naar gezond gewicht' van start gegaan in gemeente Zwijndrecht. In deze aanpak wordt de focus gelegd op zowel begeleiding van het gezin waarin overgewicht een rol speelt als op de versterking van het lokale netwerk rondom het onderwerp overgewicht. In de beginfase lag de focus voornamelijk op het neerzetten van een goede keten, van waaruit de centrale zorgverlener met de juiste partners kon samenwerken. Hier zijn de beleidsadviseur sociaal domein van Zwijndrecht, als opdrachtgever van de ketenaanpak, en de JOGG regisseur nauw bij betrokken geweest. De start van de ketenaanpak heeft de betrokkenheid van Jong JGZ bij JOGG en het contact tussen Jong JGZ en de JOGG-regisseur en partners extra gestimuleerd.

Kinderarts – wens voor vermindering van stigma en mogelijkheden vanaf 12 jaar

Het Albert Schweitzer ziekenhuis heeft een Obesitas spreekuur voor kinderen, waar het kind samen met de ouders, de kinderarts, een diëtist en een fysiotherapeut kijkt naar de beste aanpak voor het overgewicht. Vervolgens gaat het kind met een persoonlijke coach aan de slag met dit plan. In het Albert Schweitzer ziekenhuis draaien in principe alle kinderartsen spreekuur voor kinderen met overgewicht.

De kinderarts verwijst Zwijndrechtse kinderen indien nodig door naar een diëtist, een fysiotherapeut of naar de ketenaanpak van Jong JGZ. Aangegeven wordt dat problematiek voor kinderen ouder dan 12 jaar soms nog complexer is dan voor de jongere kinderen, waardoor ook behoefte is aan mogelijkheden voor doorverwijzing naar de ketenaanpak voor kinderen vanaf 12 jaar. Vanuit Jong JGZ is contact met één van de kinderartsen, die voor de ketenaanpak als aanspreekpunt fungeert voor de kinderartsengroep. Deze zomer is de ketenaanpak gepresenteerd aan de vakgroep van kinderartsen. Elk half jaar vindt overleg met Jong JGZ plaats over de aanpak op beleidsniveau.

In gesprek met de kinderarts benadrukt deze dat het stigma op overgewicht en obesitas het lastig maakt om dit onderwerp aan te snijden in gesprek met gezinnen. De kinderarts ziet een rol voor de gemeente en de GGD weggelegd in het verminderen van dit stigma, door in de communicatie over het onderwerp in te zetten op vermindering van het stigma. Dit sluit aan op signalen van andere partners, die het belang van een positieve en laagdrempelige aanpak benadrukken (zie §3.1.1.: Betere ouderbetrokkenheid vraagt om positieve, laagdrempelige aanpak).

3.3 Publiek-private samenwerking⁴

Publiek-private samenwerking⁴

"It takes a village to raise a child". Een gezonde jeugd in een gezonde omgeving is een gedeelde maatschappelijke verantwoordelijkheid. Meer kinderen op gezond gewicht kun je alleen voor elkaar krijgen door met alle partijen, publiek én privaat, samen te werken binnen de omgevingen waar alle kinderen en jongeren wonen, leren, recreëren en werken.

Het bedrijfsleven heeft een grote impact op de leefomgeving waarin kinderen opgroeien. Er is geen omgeving waar geen bedrijf een rol heeft. We hebben

Theaterhuis

Het Theaterhuis biedt voor kinderen van 2 tot 18 jaar theaterlessen waarin zang, dans en theater worden gecombineerd. Daarnaast verzorgen zij de Toppie cultuurlessen op alle basisscholen in Zwijndrecht. Tijdens de theaterlessen zorgt het Theaterhuis dat kinderen in beweging komen. Daarnaast zijn, juist door de betrokkenheid bij JOGG, afspraken gemaakt over gezonde tussendoortjes; voor de pauzes mogen kinderen water en een gezonde snack meenemen, dit is opgenomen in de informatie richting ouders. Ook tijdens activiteiten, zoals een filmavond, wordt gekozen voor popcorn in plaats van chips als aanvulling op fruit en groentesnacks.

Het Theaterhuis ziet het belang van aandacht voor de doelstellingen van JOGG onder andere doordat zij merken dat zwaardere kinderen kampen met gevoelens van schaamte, zich vaak gepest voelen en meer moeite hebben om zich te presenteren. Voor medewerkers van het Theaterhuis is voeding onlosmakelijk verbonden met cultuur, waardoor zij ook door middel van de cultuurlessen aandacht besteden aan het onderwerp voeding. Aan bod komt dan welke voeding wordt gegeten en wat bepaalde voeding voor je doet. Door met kinderen over voeding in gesprek te gaan, hopen zij dat het normaler wordt om dit onderwerp te bespreken.

De verandering in hoe kinderen omgaan met het gezonde beleid wordt door het Theaterhuis gezien als grootste succes van hun inspanningen. Waar kinderen eerst vaak nog chips meenamen of aangaven geen groente of fruit te lusten, vragen zij nu vaak uit zichzelf om groentesnacks en water in plaats van siroop. Hierbij helpt het ook dat de kinderen bij elkaar zien dat het normaal is om een gezonde snack mee te nemen. Kanttekening is dat de kinderen bij het Theaterhuis vaak uit meer welgestelde gezinnen komen en dat wellicht bijdraagt aan hun bewustzijn over het belang van gezonde voeding.

⁴ <https://wiki.jogg.nl/wiki/jogg-aanpak/publiek-private-samenwerking>

Nieuwe PPS-partners – mogelijkheden om jonge ondernemers, moskeeën of de voedselbank te betrekken

Voor de publiek private samenwerkingen werden de ondernemers van de ronde tafel benoemd als mogelijk interessant, dit zijn jonge ondernemers met vernieuwende ideeën die wellicht kunnen meedenken over JOGG. Om ouders nog meer te bereiken zou ook ingezet kunnen worden op gezonde kantines voor bedrijven in Zwijndrecht. Daarnaast zijn sinds kort contacten met moskeeën in een aandachtswijk gelegd, waarbij het thema gezonde leefstijl voor het eerst is geagendeerd om te kijken naar de mogelijkheden om hier aandacht aan te besteden.

Ook samenwerking met de voedselbank wordt benoemd als kans. In samenwerking de voedselbank kunnen gezinnen in armoede worden bereikt. In overleg met de voedselbank kan dit bijvoorbeeld door middel van voorlichtingsmateriaal via de voedselpakketten. Het Theaterhuis heeft eerder inzamelingsacties georganiseerd, waarbij werd benadrukt dat het de bedoeling was om gezonde producten in te zamelen. Zo sneed het mes aan twee kanten: bewustwording bij degenen die producten inbrengen en gezonde producten voor de ontvangers.

Voor eventuele nieuwe partners geeft het Theaterhuis als tip dat deelname aan JOGG niet zo ingewikkeld hoeft te zijn als de JOGG-webpagina doet vermoeden. Je kunt al veel bereiken door in de informatie die standaard al onder ouders wordt verspreid, ouders op te roepen om voor gezonde snacks voor hun kinderen te zorgen en door tijdens de normale activiteiten in gesprek te gaan met kinderen over gezonde leefstijl.

3.4 Samenwerking met partners in de aanpak

3.4.1 Successen in de samenwerking

Partners zijn tevreden over korte lijntjes in de samenwerking met JOGG-regisseur

Met name de samenwerking met de JOGG-regisseur wordt door veel partners als positief ervaren. Zij geven aan 'korte lijntjes' te hebben, waardoor snel en laagdrempelig wordt samengewerkt en ideeën kunnen worden gedeeld.

Samenwerken door onderling delen van expertise geeft energie

Door op thema samen te werken en partners bij elkaar te brengen wanneer daar specifiek aanleiding toe of behoefte aan is, ontstaat energie in de samenwerking. Een voorbeeld van samenwerking tussen de partners is de samenwerking tussen Diverz en de Toppie sportcoaches. In de organisatie van sportevenementen maken zij gebruik van elkaars expertise. Deze ligt bij de Toppie sportcoaches bij sport, waar dit bij Diverz meer zit in het kennen van de doelgroep en inspelen op signalen die zij vanuit de wijk opvangen. Ook het Theaterhuis haalt inspiratie uit het contact met de Toppie sportcoach: *'Dan zegt hij wel tegen mij: 'Hee, ik ga op de facebookpagina aandacht besteden aan de week van het water', ..., en dan word ik me weer bewust van hee het is de week van het water, laten we daar ook in mijn les thematisch wat mee doen.'*

Ook andere partners zijn enthousiast over onderlinge samenwerking. Zo noemde de diëtiste de samenwerking met Fitmakers voor de online cursus 'Fit en gezond met het hele gezin' en werd door Jong JGZ het boekje 'Geen rommel in je trommel' aangehaald als mooie samenwerking tussen GGD ZHZ, JOGG Zuid-Holland Zuid, Jong JGZ en het Voedingscentrum.

3.4.2 Uitdagingen en kansen voor samenwerking

Onderlinge samenwerking bemoeilijkt door coronacrisis

Naast de samenwerkingsaspecten die goed lopen, is er in de samenwerking binnen de JOGG-aanpak ook ruimte voor verbetering. Doordat andere onderwerpen prioriteit krijgen binnen partnerorganisaties is het lastig om contact te krijgen of vallen bepaalde samenwerkingen tussen partners ook weer stil. De coronacrisis is één van de oorzaken van veranderende prioriteiten die de samenwerking bemoeilijken.

Sportakkoord en lokaal preventieakkoord bieden kansen voor bereiken JOGG-doelstellingen

Kansen voor een meer integrale aanpak worden door partners vooral gezien bij het lokaal preventieakkoord en het sportakkoord, waarin JOGG-doelstellingen kunnen worden geïntegreerd en verbindingen met JOGG kunnen worden gelegd. Hierdoor komen er meer middelen en capaciteit vrij voor de doelstellingen. De betrokkenheid van de partners bij het sportakkoord is over het algemeen groot, veel JOGG-partners zijn hier ook bij aangesloten.

Door beleidsterreinen te koppelen kan problematiek efficiënter worden aangepakt

De beleidsmedewerker sociaal domein geeft aan dat verschillende beleidsterreinen dusdanig met elkaar samen hangen dat er veel winst kan worden geboekt door samen te werken. Door meer integraal te werken kan geld efficiënter worden ingezet. Een voorbeeld hiervan is dat overgewicht lastig aan te pakken is als armoede of opvoedproblematiek als onderliggend probleem niet wordt aangepakt. Met het Deltaplan Armoede 2019-2022 wordt ingezet op de aanpak van generatie overdraagbare armoede, het aan het werk helpen van inwoners en het sneller signaleren van schulden en armoede. Zo wordt de negatieve spiraal van armoede en een uitkering doorbroken en gepoogd het aantal kinderen dat in armoede opgroeit te halveren.

Partners missen afspraken om door te kunnen verwijzen

Waar samenwerking op thema door de partners als positief wordt ervaren, is in de samenwerking op casusniveau nog winst te behalen. De beleidsmedewerker sociaal domein geeft aan dat hier in het kader van de samenwerkingsagenda met de huisartsen aan wordt gewerkt, in de vorm van een systeem waarmee huisartsen gemakkelijker kunnen doorverwijzen. Vanuit de Toppie sportcoaches wordt aangegeven soms een gedegen samenwerkingsplan te missen als het gaat om doorverwijzing van kinderen die aankloppen voor hulp die zij zelf niet kunnen bieden.

Voor doorverwijzing is 'op het netvlies' blijven en beschikbaar stellen contactgegevens belangrijk

De uitdaging in doorverwijzing vanuit partners wordt bevestigd door de projectleider van de ketenaanpak. Aangegeven wordt dat de werkwijze voor verwijzen naar partners vanuit het protocol obesitas helder is, maar dat het in de praktijk ook zeker een kwestie is van op elkaars netvlies blijven. Hierbij is het voorhanden hebben van contactgegevens een klein maar belangrijk onderdeel. Doordat recent twee extra centrale zorgverleners zijn gestart, is er meer ruimte gekomen voor doorverwijzingen naar de ketenaanpak na signalering door partners.

3.5 JOGG leefstijl thema's

3.5.1 Bewegen

Gratis beweegactiviteiten in de buurt verkleinen drempels om te bewegen

De uitdaging is om kinderen en jongeren met laagdrempelig en passend aanbod te verleiden om meer in beweging te komen. Onwetendheid onder ouders over het belang van beweging voor kinderen speelt een rol, bijvoorbeeld door de opvatting dat de gymlessen op school voldoende zijn. Daarnaast spelen financiën en praktische zaken zoals het halen en brengen een rol. Partners geven daarom aan dat het helpt om naar de jongeren toe te komen, bijvoorbeeld door het organiseren van activiteiten in de voetbalkooi in de wijk of het aanbieden van buitenschoolse activiteiten. De nabijheid van passende speelplekken is daarom van belang (zie §3.1.2: Afdeling realisatie gemeente Zwijndrecht – aandacht voor bewegen door buitenspelen).

Sportondersteuning 'op maat' nodig als tussenstap voor kinderen met overgewicht

Om kinderen die met ernstiger overgewicht kampen meer te laten bewegen, is het laten aansluiten bij een sportvereniging soms nog een te grote stap. Daarom is er behoefte aan een soort tussenstap, die kinderen faciliteert om meer te bewegen. In andere gemeenten zijn hier voorbeelden van te vinden. In gemeente Gorinchem komt een groepje kinderen met overgewicht en/of obesitas één keer in de week samen om te bewegen en worden de kinderen van daaruit individueel toegeleid naar een vereniging. Ook Hendrik-Ido-Ambacht heeft met Fit Kids een dergelijke aanpak, die bedoeld is voor kinderen die wat meer aandacht nodig hebben op het gebied van bewegen, zonder hierbij de nadruk te leggen op gewicht. Het vinden van en een goede landing bij de juiste vereniging zijn hierbij belangrijke zaken, waarvoor iemand nodig is die een 'brugfunctie' vervult. Deze rol zou in Zwijndrecht door de Toppie sportcoach of een fysiotherapeut kunnen worden ingevuld.

3.5.2 Voeding

Opvattingen en (gebrek aan) kennis over voeding staan gezond eten in de weg

Waar bij bewegen wordt aangegeven dat dit relatief makkelijk te organiseren is en dat de doelgroep er over het algemeen positief tegenover staat, ligt dit voor gezonde voeding anders. Dit heeft te maken met kennis over gezonde voeding, cultuur, gewoontes, maar ook met opvoedstijl. Zo geven ouders vaak aan dat zij hun kind niet op dieet willen zetten (wat ook niet de bedoeling is) en dat zij zelf willen beslissen over de voeding van het kind. Van belang is de al eerder genoemde focus op de voordelen van een gezonde leefstijl, zoals beter in je vel zitten en betere school- of sportprestaties. Voorkomen moet worden dat ouders het gevoel krijgen 'het fout te doen'.

Voorlichting helpt, maar de eigen verantwoordelijkheid kent grenzen

Partners geven aan dat er veel winst te behalen valt in het verbeteren van kennis over voeding. Op scholen en een aantal locaties van Diverz wordt al aandacht besteed aan goedkoop en gezond koken. Om ouders te bereiken is het daarbij van belang om voorlichting laagdrempelig te houden en een middenweg zoeken: met gezonde alternatieven en zonder producten te verbieden. Ook een benadering zonder oordeel helpt, met de insteek dat gezonde voeding hoort bij de wens van ouders om het beste te doen voor het kind. Kanttekening hierbij is de opmerking dat bepaalde groepen overvraagd worden om de eigen verantwoordelijkheid voor gezonde voeding te nemen in een omgeving waarin ongezonde voeding de standaard is.

3.6 Borging van de JOGG aanpak

Borging JOGG via borging van betrokkenheid partners

In het Plan van Aanpak JOGG Zwijndrecht 2021-2023 wordt benoemd dat de aanpak nog niet toe is aan de borgingsfase. Partners geven aan dat borging van deelname van de eigen organisatie aan JOGG deel uitmaakt van de borging van de aanpak in zijn geheel. Een knelpunt is echter dat deelname van de organisatie aan JOGG valt of staat met de betrokkenheid van de huidige contactpersoon. Als deze persoon wegvalt, is het risico dat ook de betrokkenheid bij JOGG wegvalt groot. Een voorbeeld hiervan is Diverz, waar de geïnterviewde jongerenwerker aangeeft vooral uit persoonlijke affiniteit in te zetten op leefstijl. Voor Diverz is leefstijl één van de vele aandachtsgebieden, wat betekent dat elke medewerker binnen de organisatie eigen aandachtsgebieden heeft. Het wegvallen van de huidige contactpersoon binnen Diverz kan daardoor een risico vormen.

Kleine successen helpen bij het draagvlak binnen partnerorganisaties

Borging van deelname aan JOGG binnen de eigen organisatie zit vooral in het beleid. Genoemd wordt dat kleine successen kunnen bijdragen om de stap naar beleid te maken: *'Maar soms denk ik dat kleine acties kunnen bijdragen om de stap naar het beleid te maken. Stel als je paar leuke succesvolle acties hebt die aanslaan, dat je denkt 'hee dit werkt wel bij ons, zullen we eens in gesprek gaan hoe we het kunnen borgen en hoe we het in beleid kunnen vastleggen'.'* Een voorbeeld hiervan is het aanbieden van gezonde snacks bij een activiteit.

Borging binnen partnerorganisaties helpt om JOGG-aanpak te verstevigen en uit te breiden

Borging binnen de partnerorganisaties kan helpen om ook buiten de organisaties een transformatie aan te jagen. Doordat zij de JOGG-thema's in hun projecten met externen blijven benoemen, wordt blijvend aandacht gevraagd voor gezondheidsthema's. Zo zegt de Toppie Sportcoach *'Ook richting de partners om bespreekbaar te maken maar ik merk dat dat gewoon, doordat wij dat continu aan het voeren zijn, dat het letterlijk wel opgenomen wordt op een gegeven moment'*. Op die manier raakt de hele omgeving steeds bekender met de JOGG-thema's en wordt een gezonde leefstijl steeds meer de standaard.

Collectieve aanpak cruciaal als basis voor individuele leefstijlverandering op lange termijn

Om een verandering in leefstijl op individueel niveau duurzaam te maken, is langdurige begeleiding nodig, zoals in de ketenaanpak. *'Het gaat om het veranderen van een patroon, dat is gigantisch moeilijk en vraagt heel veel tijd.'* Daar staat tegenover dat een collectieve, brede aanpak met bijvoorbeeld voldoende sportaanbod heel belangrijk is als basis. *'Als je het hebt over gezonde voeding en dergelijke, denk ik dat we er niet alleen komen met informeren en stimuleren, maar dat zo'n collectief aanbod op zo'n school integreren in onderwijs en, ja, zelfs aanbieden van gezonde maaltijden ... Ik denk dat het daar bij sommige gebieden en scholen zelfs op neer moet komen'*.

4 Conclusies en aanbevelingen

Middels de interviews is inzicht gekregen in de betrokkenheid van stakeholders en hun organisaties bij JOGG Zwijndrecht. Zowel successen als uitdagingen en wensen voor de toekomst zijn daarbij benoemd. In dit hoofdstuk worden de hoofdpunten op een rij gezet.

4.1 De kracht van JOGG Zwijndrecht

Partners zijn tevreden met onderlinge samenwerking

Uit de interviews zijn verschillende punten naar voren gekomen die partners als positief ervaren in de JOGG aanpak van Zwijndrecht. Zo kijken zij positief aan tegen de samenwerking met de andere betrokken partijen en de JOGG-regisseur. De kracht in deze samenwerking zit in de korte lijnen en het met elkaar meedenken door het delen van kennis vanuit hun verschillende expertises, actualiteiten en tips. Ook de samenwerking op thema, zoals voor sportevenementen (met Toppie en Diverz) en bij een product als het boekje 'Geen rommel in je trommel' (met GGD ZHZ, JOGG Zuid-Holland Zuid, Jong JGZ en het Voedingscentrum), worden als succesvol gezien.

JOGG Zwijndrecht wint terrein door betrekken van nieuwe partners

Ondanks de beperkingen die de coronacrisis met zich meebracht, wint de JOGG-aanpak op het gebied van samenwerkingen terrein in Zwijndrecht. Er zijn vanuit de betrokkenen veel ideeën om partijen te betrekken en nieuwe samenwerkingen aan te gaan. Zo is er initiatief genomen om een moskee te benaderen en wordt voorzichtige vooruitgang geboekt in de betrokkenheid van huisartsen. Ook de betrokkenheid van welzijnsorganisatie Diverz is groter geworden. De coronacrisis bleek hierbij een omslagpunt in de positieve zin van het woord: gezondheid kreeg een grotere prioriteit en daar werd bijvoorbeeld op in gespeeld door meer buitenactiviteiten te organiseren.

Passende ondersteuning voor scholen in gezond beleid

Scholen hebben, naast het geven van onderwijs, vaak veel extra zorgtaken waardoor zij soms lastig te betrekken zijn bij de JOGG-aanpak. Daartegenover staan echter initiatieven van JOGG-partners die bedoeld zijn om de scholen te ondersteunen. Zo zorgt Jong JGZ voor overzicht en duidelijkheid door de schoolambassadeur in te zetten als één aanspreekpunt, doet de Toppie sportcoach concrete voorstellen die scholen op weg helpen in alle mogelijkheden voor bijvoorbeeld evenementen, is Diverz extra aanwezig op scholen om aandacht te besteden aan bepaalde thema's en implementeert de GGD ZHZ het Sterrenstelsel voor de JOGG thema's.

De gezonde keuze is steeds normaler

Ten slotte wordt succes behaald in de aanpak doordat zichtbaar wordt dat kinderen een gezond beleid en gezond gedrag normaler gaan vinden. De inzet van rolmodellen helpt hierbij, zoals de Toppies die zelf ook water drinken. Partners geven aan dat de kinderen vaak positief reageren op sportieve activiteiten en andere initiatieven rond leefstijl. Ook is het volgens partners zichtbaar normaler dat de mensen water drinken in plaats van zoete drankjes. Dit is een belangrijke stap in het bereiken van een samenleving waarin de gezonde keuze als normaal wordt gezien.

4.2 De uitdagingen en aanbevelingen voor JOGG Zwijndrecht

Ouderbetrokkenheid verbeteren door positieve aanpak

Ouderbetrokkenheid blijft volgens de stakeholders één van de belangrijkste uitdagingen voor JOGG Zwijndrecht. Het meekrijgen van ouders is ontzettend belangrijk in het bereiken van de JOGG-doelstellingen. Ouders reageren lang niet altijd positief op initiatieven gericht op het verbeteren van de leefstijl van kinderen, omdat zij dan het gevoel krijgen dat zij 'het niet goed doen'.

Om de ouderbetrokkenheid te verbeteren is volgens partners enerzijds een positieve, laagdrempelige aanpak en anderzijds een gevoel van urgentie van belang. Een positieve aanpak betekent focussen op de voordelen van een gezonde leefstijl en het integreren van het onderwerp met andere activiteiten. Om initiatieven beter te laten aansluiten op de doelgroep is het belangrijk om met ouders in gesprek te gaan over hun behoeften en wensen. Ook de inzet van rolmodellen kan helpen om ouders beter te bereiken. Dit kan een vrijwilliger uit de wijk zijn die veel contacten en dezelfde culturele achtergrond heeft en, door voorbeeldgedrag, gezonde keuzes stimuleert. Op individueel niveau is het gevoel van urgentie bij ouders van belang: ouders moeten inzien dat er een probleem is. Bijvoorbeeld dat overgewicht de gezondheid van hun kind in gevaar brengt, dat een kind niet mee kan komen in de gymles of dat hij of zij wordt gepest. Als ouders inzien dat er een probleem is, zullen zij eerder samen met hun kind of kinderen betrokken willen worden bij een interventie als de gezinsgerichte ketenaanpak.

Gratis beweegactiviteiten in de buurt en ondersteuning 'op maat' om bewegen te stimuleren

In de aandachtswijken wordt minder bewogen dan in andere wijken. Hierbij spelen beperkte financiën een rol, omdat kinderen hierdoor geen lid worden van een sportvereniging. Daarnaast hebben ouders in deze wijken vaak ook meer moeite met het halen en brengen van kinderen naar de sportvereniging. Door gratis beweegactiviteiten in de buurt worden veel drempels om te bewegen weggenomen. Ook de nabijheid van speelplekken die aansluiten op de behoefte van buurtbewoners is hierbij van belang.

Uit de interviews blijkt dat partners zien dat kinderen met overgewicht meer individuele ondersteuning nodig hebben om in beweging te komen. Lid worden bij een sportvereniging is voor sommige kinderen een te grote stap. Daarom is behoefte aan een 'brug', zoals een club waar kinderen onder begeleiding van bijvoorbeeld een fysiotherapeut of Toppie sportcoach samen bewegen voordat zij naar een passende sportvereniging worden toegeleid.

Doorverwijzing verbeteren door inzicht in aanbod en contactgegevens

Een ander verbeterpunt dat door verschillende partners wordt genoemd, is de onderlinge doorverwijzing. Sommigen geven aan goede afspraken te missen over doorverwijzing, maar soms is het ook een kwestie van het inzichtelijk maken van aanbod en contactgegevens. Het inzichtelijk maken van het beschikbare aanbod voor kinderen op het gebied van leefstijl in de gemeente of het voorhanden zijn van contactgegevens van andere professionals helpt organisaties als een sociaal wijkteam om met leefstijl aan de slag te gaan.

Door beleidsterreinen te koppelen kan problematiek efficiënter worden aangepakt

Winst kan worden geboekt door verdere samenwerking op verschillende beleidsterreinen en door meer integraal te werken. Hier is al een goede start mee gemaakt, maar dit kan nog verder worden uitgewerkt. Zo kunnen de JOGG-doelstellingen worden geïntegreerd en kunnen verbindingen met JOGG worden gelegd via het preventieakkoord en het sportakkoord, bijvoorbeeld door via deze weg een thema als bewegen onder de aandacht te brengen bij de afdeling Realisatie. Met het Deltaplan Armoede 2019-2022 is de koppeling van armoede en gezonde leefstijl tot stand gebracht. Door de aanpak van

generatie overdraagbare armoede, het aan het werk helpen van inwoners en het sneller signaleren van schulden en armoede ontstaat uiteindelijk ook ruimte om met de eigen gezondheid en die van kinderen uit een gezin aan de slag te gaan.

Door borging van aandacht voor leefstijl kan JOGG-aanpak worden verstevigd

Ten slotte is winst te behalen in de borging van de aanpak. De keerzijde van het enthousiasme van de betrokken contactpersoon binnen de organisatie is de afhankelijkheid van deze personen, wat de betrokkenheid van de organisaties kwetsbaar kan maken.

Partners geven aan dat het vastleggen van de inzet of de leefstijldoelen in het beleid van de organisatie hierbij kan helpen. Gezondheid heeft vaak raakvlakken met de 'core business' van de betrokken partijen. Een voorbeeld hiervan is dat kinderen die lekker in hun vel zitten meer plezier halen uit theaterlessen doordat zij meer zelfvertrouwen hebben. Het vieren van kleine successen kan helpen om draagvlak voor gezond beleid te creëren binnen partnerorganisaties.

Karel Lotsyweg 40
Postbus 166, 3300 AD Dordrecht

☎ 078 770 8500
✉ info@dgjzhz.nl
🌐 www.dienstgezondheidjeugd.nl